

2η ενότητα

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα γνωρίσουμε καλύτερα διάφορα είδη του **προφορικού** και του **γραπτού λόγου**.
- Θα μάθουμε να χρησιμοποιούμε το **κατάλληλο ύφος** και **λεξιλόγιο** ανάλογα με τον αποδέκτη του μηνύματος και το μέσο-δίαυλο μετάδοσής του.
- Θα καταλάβουμε το **ρόλο της παραγράφου** σ' ένα κείμενο και θα ασκηθούμε να γράφουμε παραγράφους.
- Θα συζητήσουμε με τους **συμμαθητές** μας και θα **επικοινωνήσουμε** (μέσα από κείμενα) με **άλλους μαθητές**.

Κείμενο 1 [Διάλογος μαθητών]

Θα ξεκινήσουμε ακούγοντας στο κασετόφωνο μερικούς διαλόγους, όπως αυτόν που ακολουθεί:

ΜΑΘΗΤΗΣ: Γεια σου, φίλε μου, τι κάνεις, είσαι καλά;

ΦΙΛΟΣ: Μια χαρά! Εσύ γιατί είσαι λυπημένος;

ΜΑΘΗΤΗΣ: Μας βάζουν πολλά μαθήματα στο σχολείο. Και δε φτάνει μόνο αυτό, οι γονείς μου με βάζουν να κάνω πολλά φροντιστήρια.

ΦΙΛΟΣ: Σε καταλαβαίνω, φίλε μου, πρέπει να είσαι κουρασμένος.

ΜΑΘΗΤΗΣ: Ναι... θέλω κι εγώ λίγο να παίξω. Αλλά τώρα πρέπει να φύγω, γιατί σε είκοσι λεπτά (...) έχω Αγγλικά. Γεια σου!

ΦΙΛΟΣ: Γεια σου και σένα.

(Αυθεντικός διάλογος)

Κείμενο 2 [Διάλογος μαθήτριας-διευθυντή σχολείου]

– Μην κάνεις έτσι, παιδί μου, δεν πρόκειται να σε φάει κανένας! της είπε ο γυμνασιάρχης πιάνοντας το σφυγμό της. Πού είναι εκείνο το νερό που ζήτησα;

Η Γαλλίδα το 'φερε τρέχοντας, ενώ εκείνος μέτραγε το σφυγμό της Άνας.

– Ησύχασε, παιδί μου. Τι κάνεις έτσι; Πιες λίγο νερό να συνέλθεις και μετά τα λέμε.

Καινούριος κοπετός* της Άνας, που είχε προς στιγμή σταματήσει.

– Ησύχασε. Δεν πρόκειται να σε φάμε.

– Θα... μου... δώσετε... όμως... αποβολή! είπε εκείνη ανάμεσα στους λυγμούς της. Εσείς... με το τίποτα... δίνετε αποβολή.

– Ε, όχι και με το τίποτα.

– Κι όλοι σάς φοβούνται! Μικροί και μεγάλοι.

– Υπερβολές!

– Κανείς δε σας αγαπάει!

– Χμ, χμ...

– Όλο μη κι απαγορεύεται! είχε πάρει φόρα τώρα η Άνα.

– Μπορείς να μου πεις γιατί... έδειρες το συμμαθητή σου; τη ρώτησε εκείνος ήρεμα.

– Μαλώσαμε.

– Και μ' όποιον μαλώνεις εσύ, του σπας τη μύτη;

– Κατά λάθος έγινε.

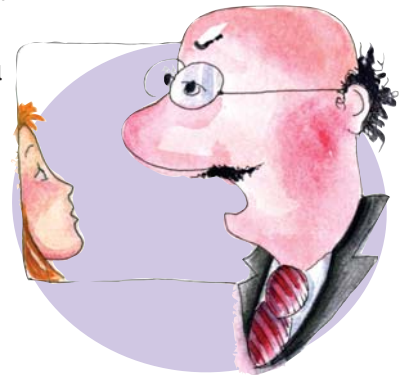
– Εσύ, όμως, δε με φοβάσαι και τόσο, μου φαίνεται...

– Σας φοβάμαι.

– Όμως τα λες ένα χεράκι...

– Με πνίγει το δίκιο. Δε λέω, είστε δίκαιος αλλά αχώνευτος, πώς να το κάνουμε...

– Καλά, καλά... Πήγαινε τώρα και να μη μάθω ότι μάλωσες με κανέναν ξανά, γιατί...

* **κοπετός:** δυνατό κλάμα που συνοδεύεται από κραυγές και χτυπήματα στο στήθος.

Κείμενο 3 [Ηλεκτρονική επικοινωνία]

14ο Γυμνάσιο Περιστερίου: 14thDM τεύχος 1 (2000-01)
Της σύνταξης

Αγαπητοί αναγνώστες, σας χαιρετούμε!

Φέτος, συνεχίζοντας για 10η χρονιά μια ευχάριστη παράδοση του σχολείου μας, την έκδοση ετήσιου περιοδικού, αποφασίσαμε να καινοτομήσουμε -για ακόμα μια φορά- ακολουθώντας την εξέλιξη της εποχής μας.

Το περιοδικό μας, "βγαίνει" πρώτα στο INTERNET, φιλοξενούμενο στον τόπο του σχολείου μας στο Διαδίκτυο. Έτσι το περιοδικό μας έχει τα πλεονεκτήματα της online επικοινωνίας και πληροφόρησης, που σημαίνει ότι γράφεται, διορθώνεται και εμπλουτίζεται σταδιακά, έως ότου φτάσει στην τελική του μορφή στο τέλος του σχολείου, οπότε θα εκδοθεί και με την παραδοσιακή έντυπη μορφή.

Μέσα από τις στήλες του περιοδικού μας, οι μαθητές και οι μαθήτριες του σχολείου με τη βοήθεια των καθηγητών μας, προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε διάφορα θέματα που απασχολούν τους νέους της ηλικίας μας αλλά και γενικότερα την κοινή γνώμη. Παρουσιάζουμε επίσης μερικές από τις δραστηριότητες του σχολείου μας, που δεν περιορίζεται να δίνει μόνο γνώση και εκπαίδευση μέσα από τα βιβλία και τα μαθήματα, αλλά δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς της παιδείας και του πολιτισμού.

Πιστεύουμε πως αντιλαμβάνεστε όλοι ότι η έκδοση ενός περιοδικού είναι δύσκολη υπόθεση, έχει κόυραση και χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια, ιδιαίτερα που εμείς θέλαμε να έχει διπλή υπόσταση: ψηφιακή και έντυπη. Για αυτό ζητάμε να κρίνετε αυτή την προσπάθεια με επιείκεια. Είμαστε εξάλλου μόλις 13 και 14 ετών, "δημοσιογράφοι".

Καλή ανάγνωση!
Η συντακτική επιτροπή

Σχολείο | Πολιτιστικά | Προγράμματα | Εκδόσεις | Εκπ.Υλικό | Σελ.Μαθητών | Site | 14thDM

e-mail us
g14per@otenet.gr

Αναζήτηση
Site-map
Οδηγίες

Σχεδίαση Site

Ηλεκτρονική εφημερίδα
14ου Γυμν. Περιστερίου
Αττικής,
<http://www.14gymnasio.gr>

Κείμενο 4 [Ο λόγος του εκπαιδευτικού]

Θέλω δημόσια να αναφερθώ σ' αυτόν το σχεδόν παράλογο πανικό που άρχιζε με εφιάλτες τρεις ημέρες πριν αρχίσουν κάθε χρόνο τα μαθήματα. Όταν ερχόταν ο Οκτώβριος (τότε, για πολλά χρόνια, άρχιζαν τα μαθήματα στη Μέση Εκπαίδευση), για τρεις ημέρες, πριν γίνει ο καθιερωμένος αγιασμός και μπορούμε ξανά στις τάξεις, εφιάλτες τρομεροί με ταλαιπωρούσαν. Από τον Οκτώβριο εκείνο του 1963 μου είχε καρφωθεί η τρελή ιδέα πως σ' αυτή την τάξη, αυτή την πρώτη ημέρα, θα βρισκόταν εκείνος ο διαβολικός, ανελέητος* μαθητής που θα μου υπέβαλλε την τρομερή ερώτηση που δε θα μπορούσα να απαντήσω! Αυτό έως τον Οκτώβριο του 1998.

Περνούσαν τα χρόνια, ερχόντουσαν ωραία, χαρισματικά, ανάμεσα στα άλλα, παιδιά, συχνά (πώς όχι;) δεν μπορούσα να απαντήσω σε κάποια ερώτηση, έμαθα ωριμάζοντας να λέω «θα το κοιτάξω και θα σου απαντήσω αύριο, δεν το ξέρω, δεν το έχω σκεφτεί, δε χρειάστηκε ως τα τώρα να το αναζητήσω» κτλ., αλλά ο πανικός κάθε χρόνο εκεί. Προσπαθώντας λογικά να εξηγήσω αυτό το άγχος, έβρισκα πως ίσως, επειδή υπήρξα προκλητικός μαθητής, σχεδόν αλαζόνας και συχνά προσπαθούσα να φέρω σε δύσκολη θέση τους δασκάλους μου θέτοντας απίθανες ερωτήσεις, φοβόμουν, όταν πια έγινα εγώ δάσκαλος, ότι θα βρισκόταν κάποιο ζιζάνιο να μου ανταποδώσει τις προκλήσεις.

* **ανελέητος:** αυτός που δεν δείχνει έλεος, σκληρός, αδυσώπητος.

Κώστας Γεωργουσόπουλος, «Ο πανικός ενός δασκάλου», εφημ. *TA NEA*, 2003 (δισκευή)

Ερωτήσεις κατανόησης

- 1 Ποιοι μιλούν στη συνομιλία που ακούσατε (και διαβάσατε) στο κείμενο 1; • Ποιο θέμα συζητούν;
- 2 Πώς νιώθει η μαθήτρια και πώς αντιδρά ο γυμνασιάρχης στο κείμενο 2;
- 3 Για ποιους λόγους οι μαθητές του 14ου Γυμνασίου Περιστερίου αποφάσισαν να εκδώσουν μια ηλεκτρονική εφημερίδα;
- 4 Τι είδους πανικός καταλάμβανε το δάσκαλο στην αρχή του σχολικού έτους (κείμε. 4) και γιατί;

Προφορικός λόγος

Ακούω και μιλώ

1. Αφού ακούσετε πάλι τη συνομιλία των μαθητών, εντοπίστε ορισμένα στοιχεία που απαντούν κυρίως στον προφορικό λόγο και προσπαθήστε να τα συγκρίνετε με το γραπτό κείμενο (κείμε. 1). • Ποιες διαφορές διαπιστώνετε;
2. Η συνομιλία γυμνασιάρχη-μαθήτριας έχει μερικά χαρακτηριστικά σημεία που απαντούν στον προφορικό λόγο. Ποια είναι αυτά; • Βλέπετε τέτοια σημεία στο κείμενο 4;
3. Πού αλλού χρησιμοποιείται κυρίως ο προφορικός λόγος στο σχολείο; • Είναι ίδιος ο προφορικός λόγος στην τάξη με αυτόν του διαλείμματος; • Μαγνητοφωνήστε μια συζήτηση στο διάλειμμα και σχολιάστε τη στην τάξη.
4. Στα κείμενα 3 και 4 απαντούν δύο διαφορετικά είδη γραπτού λόγου. Προσέξτε τα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού κειμένου (ο συνδυασμός εικόνων-λόγου, το ύφος που γράφουν οι μαθητές, το λεξιλόγιο, ο τρόπος οργάνωσης κτλ.). • Ποιες οι διαφορές του από το κείμενο 4; • Ποιο από τα δύο κείμενα εμπεριέχει πολλά στοιχεία προφορικού λόγου;
5. Λέγεται ότι ο προφορικός λόγος είναι πιο αυθόρμητος, ενώ ο γραπτός πιο οργανωμένος. Φαίνεται αυτό αν συγκρίνετε το κείμενο 4 με τα υπόλοιπα κείμενα;

Ο προφορικός λόγος χρησιμοποιείται καθημερινά σε ποικίλες περιστάσεις:

- α. Τηλεοπτική συζήτηση για θέματα παιδείας

Φίλε ακροατή, σε ευχαριστούμε που έκανες μια στάση εδώ, στο «Ράδιο Γαία», και ευελπιστούμε η στάση αυτή να σου μείνει αξέχαστη.

β. Ραδιοφωνικός «λόγος» στο διαδίκτυο

γ. Καθημερινή συνομιλία στο λεωφορείο

6. Συζητήστε ιδιαίτερα για τον προφορικό λόγο στις τηλεοπτικές συζητήσεις και στο ραδιόφωνο. • Φέρτε στην τάξη αποσπάσματα πέντε λεπτών από διαφορετικές τηλεοπτικές συζητήσεις και από διαφορετικές ραδιοφωνικές εκπομπές. • Σχολιάστε ιδιαίτερα τις χειρονομίες των συνομιλητών, τον τόνο της φωνής, τις εκφράσεις των προσώπων κτλ. • Βρείτε παραδείγματα ανολοκλήρων προτάσεων, φράσεων ή σημεία που δύσκολα θα μεταφέρονταν σε γραπτό λόγο (π.χ. δύο συνομιλητές μιλούν ταυτόχρονα).
7. Η συνομιλία των δύο μαθητών εντάσσεται στο πλαίσιο της καθημερινής προφορικής επικοινωνίας. Εντοπίστε στοιχεία που υποδηλώνουν ομοιότητες αλλά και διαφορές ατόμων. • Συνεχίστε το διάλογο (κείμε. 1) με υποθετικές ερωτήσεις-απαντήσεις μεταξύ των δύο μαθητών.

B2

Γραπτός λόγος

- ▶ Γράφετε με τον ίδιο τρόπο όταν απευθύνεστε στους συμμαθητές σας, στους γονείς σας, στο διευθυντή του σχολείου ή στον εαυτό σας; Προσέξτε και τα παρακάτω κείμενα.

Κείμενο 5 [Αίτηση]

ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

.....
προέδρου
του 15μελούς συμβουλίου

Προς το Διευθυντή του σχολείου

Παρακαλώ να εγκρίνετε την πρότασή μας για διοργάνωση συναυλίας στο αμφιθέατρο του σχολείου, η οποία θα διεξαχθεί στις 17-11-2003 (ημέρα του Πολυτεχνείου), σύμφωνα με το συνημμένο πρόγραμμα.

Κείμενο 6 [Ημερολόγιο]

19 Οκτωβρίου, στο δωματιάκι μου.

Οι μέρες πέρασαν χωρίς να γράψω ούτε μια λέξη. Κι όμως, Χριστινάκι, εσύ το ξέρεις καλά πόσα πολλά θα 'χα να σου πω. Η μητέρα κοιμάται. Όταν βραδιάζει, είναι πάντα κουρασμένη. [...]

Άρχισα γερμανικά σ' ένα φροντιστήριο της πλατείας Κάνιγγος. Παίρνω το λεωφορείο που σταματάει μπροστά στο σπίτι μας και κατεβαίνω στο τέρμα. Τρεις φορές την εβδομάδα. Έχω πολλή μελέτη.

Η μαμά δεν έφερε αντίρρηση για τα γερμανικά. Ξέρω όμως πως πολύ στενοχωρέθηκε. Αχ, θα ήθελα να μη μου περίσσειε καιρός ούτε για να πάρω ανάσα. Δε θέλω να σκέφτομαι. Προσπαθώ να σβήσω απ' το μυαλό μου τον πατέρα, το θυρωρείο. Κι όμως, η κάθε λεπτομέρεια της ζωής μου μπήγεται στη σκέψη μου σαν τη βελόνα της μαμάς στο ρούχο της πελάτισσας.

Ζωρζ Σαρή, *Το ψέμα*, εκδ. Πατάκη, 1996

Κείμενο 7 [Ιστοσελίδα «Άσπρη λέξη»]

asprilexi
set as homepage
Κυριακή, 11 Ιανουαρίου 2004

Αρχείο λέξεων | Παροιμίες | Ιδιόλεκτοι | Σωστό/Λάθος | Ξενιτεμένες λέξεις | Λεξιλόγιο | Βιβλιοστάτης | Εκδόσεις | Μας έπιατε | Έρευνες | Editorial | Βιβλιογραφία

Παιχνίδια | Ηλεκτρονικές κάρτες | Downloads | Επικοινωνία | Εγγραφή στην "άσπρη λέξη" της ημέρας

Η παροιμιακή φράση της "άσπρης λέξης"

αποθαύσελς της καπύης
ερμνεύεια

Αν επιθυμείτε να λαμβάνετε δωρεάν και καθημερινά την "άσπρη λέξη της ημέρας" μέσω e-mail ή να την χαρίσετε ως πρωτότυπο δώρο κάντε κλικ **εδώ**.

Βραβείο στην "άσπρη λέξη"
Η "άσπρη λέξη" απέσπασε το Βραβείο καλύτερου διαδικτυακού τόπου ενός οργανισμού στον 4ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Πολυμέσων και Internet. **Συνέχεια...**

Ιανουάριος
Ελληνιστική λέξη: Ιανουάριος. Ο πρώτος μήνας του έτους προέρχεται από το λατινικό Ianuarius (= ο μήνας ο αφιερωμένος στο θεό των Ρωμαίων Ιανό (Janus), σύμβολο κάθε έναρξης, επομένως και αυτής του έτους).

Βιβλιοστάτης
Υποδεχόμαστε το νέο χρόνο με ένα βιβλίο γεμάτο αρώματα και ιστορίες, το "Μπαχαρικά Λεξιλόγιο" του Νίκου Πλατή. **Συνέχεια...**

Λεξιλόγιο
Ο πρώτος λεξιλόγιος του 2004 είναι ο δημοσιογράφος Κώστας Κυριακόπουλος. Γράφει για ένα ρήμα που ξέρετε καλά, το "γράφω". **Συνέχεια...**

Εγγραμμένα μέλη στην "άσπρη λέξη" της ημέρας: 2701

Έρευνα του μήνα
Ποιο δημοσιογράφο χρησιμοποιούν ορθότερα την ελληνική γλώσσα;

- Της τηλεόρασης
- Του ραδιοφώνου
- Των εφημερίδων
- Των περιοδικών
- Άλλοι

Σύμφωνα με το Νόμο 2121/1993 και τους σχετικούς Διεθνείς Κανονισμούς που ισχύουν στην Ελλάδα, ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση και η αναπαραγωγή -ολική, μερική ή περιληπτική- ή η κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της "άσπρης λέξης" με οιοδήποτε τρόπο -μηχανικό, ηλεκτρονικό, μέσω φωτοτύπησης, ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο- χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

<http://www.asprilexi.com>

Κείμενο 8 [Επιστολή του Πατριάρχη Βαρθολομαίου]

Σεβαστοί μου γονείς,

Τα μαθήματα άρχισαν. Έρθεν ο καιρός της δουλειάς. Θα εργασθούμε οκτώ μήνες για να έχουμε το δικαίωμα της ξεκούρασης το καλοκαίρι. Η πρώτη εβδομάδα των μαθημάτων περνά ευχάριστα, όπως θα περάσουν κι οι άλλες με τη βοήθεια Εκείνου. Ξαναβλέπουμε τους καθηγητές μας, οι οποίοι μας περιβάλλουν με τόση στοργή, αγάπη και πατρικό ενδιαφέρον, προσπαθούν δε και εργάζονται και κοπιάζουν για το δικό μας το καλό. Μια ένδειξις του ενδιαφέροντός τους είναι και το ότι μας ρωτούν όλοι πώς περάσαμε τις διακοπές μας.

Με καινούριους συμμαθητές και καινούριους καθηγητές πολλές φορές, αρχίζουμε το νέο σχολικόν έτος και προσπαθούμε να φθάσουμε στην κορυφή του βουνού που ανεβαίνουμε, να φθάσουμε στην τελειότητα.

Αυτά, σεβαστοί μου γονείς, για το καινούριο σχολικόν έτος.

Με σεβασμό ο υιός Σας, Δημήτριος Αρχοντώνης

Ότε ήμην παιδίον, ο Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος, εκδ. Καστανιώτη, 2003

Ακούω και μιλώ

1. Σε ποιο από τα παραπάνω κείμενα ο λόγος είναι απλός και οικείος και σε ποιο «σοβαρός» και επίσημος;
2. Φανταστείτε ένα διάλογο ανάμεσα στον πρόεδρο του 15μελούς και τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης. Τα παιδιά συζητούν για τη συναυλία (πότε, πού, πώς κτλ.) και αποφασίζουν να κάνουν την αίτηση προς το διευθυντή. Ποιες διαφορές βρίσκετε ανάμεσα στο διάλογο και στην αίτηση (κείμε. 5);
3. Γιατί ο μαθητής γράφει με διαφορετικό τρόπο στην αίτηση (κείμε. 5) από ό,τι η Χριστίνα στο κείμενο 6 και ο μικρός Δημήτριος στο κείμενο 8;

Διαβάζω και γράφω

1. Τι είδους κείμενο γράφει ο Δημήτριος (κείμε. 8); • Από πού διαφαίνεται η ένδειξη σεβασμού στο κείμενο αυτό; • Γράψτε κι εσείς μια σύντομη επιστολή σε ένα πρόσωπο που σέβεστε (π.χ. γονείς ή παππούδες).
2. Σήμερα απαντούν πολλά κείμενα με τη μορφή ιστοσελίδων στο διαδίκτυο. Παρουσιάστε σε ένα σύντομο κείμενο (δύο παραγράφους) τα βασικά στοιχεία της ιστοσελίδας (κείμε. 7) στην τάξη σας, δείχνοντας ότι πρόκειται για ένα κείμενο με διαφορετική οργάνωση, το οποίο έχει ως στόχο να προσελκύσει με διάφορες τεχνικές το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
3. Γραπτά κείμενα απαντούν σε ποικίλες μορφές – όπως οι προηγούμενες. Αναζητήστε και άλλες μορφές γραπτού λόγου σε άλλα μαθήματα του σχολείου, στα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης και αλλού...

Έμαθα ότι

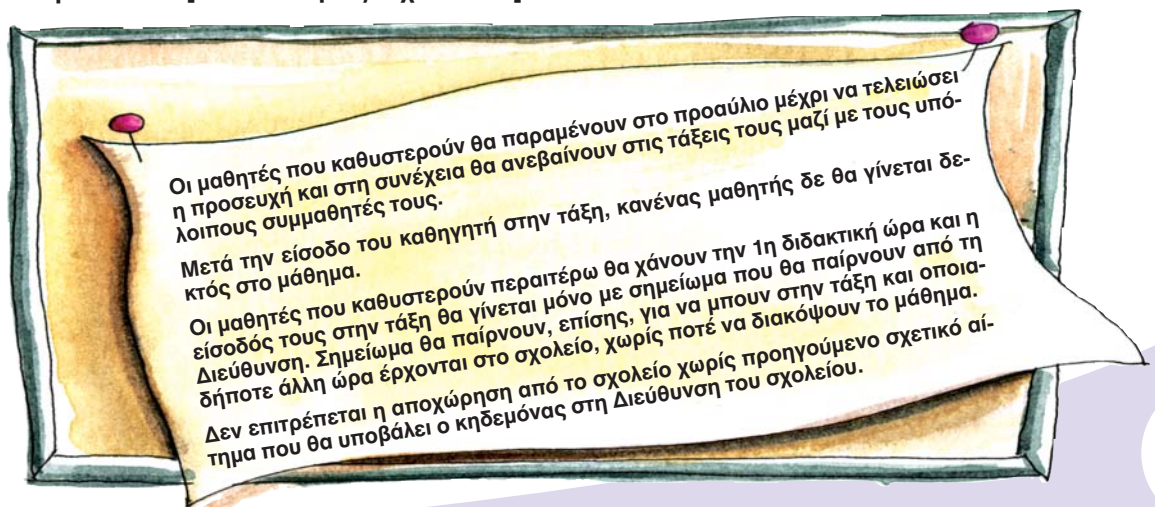
- w** Ο **προφορικός λόγος** είναι πιο άμεσος, αυθόρμητος στην καθημερινή μας επικοινωνία. Διαφέρει, όμως, από το γραπτό λόγο σε ορισμένα σημεία:
- a. Στον προφορικό λόγο είμαστε, συνήθως, στον ίδιο χώρο με το συνομιλητή μας και συζητάμε την ίδια χρονική στιγμή. Ο προφορικός λόγος πλάθεται την ίδια στιγμή, γι' αυτό έχει διακοπές, επαναλήψεις, διορθώσεις κτλ.
 - β. Στον προφορικό λόγο χρησιμοποιούμε πέρα από τις λέξεις και άλλα συμπληρωματικά στοιχεία (π.χ. χειρονομίες, επιτονισμό κτλ.), τα οποία δεν είναι εύκολο να αποδοθούν γραπτά. Αντίθετα, στο **γραπτό λόγο** δεν έχουμε μπροστά μας τον αναγνώστη και διαθέτουμε χρόνο για σχεδιασμό και διόρθωση.
- w** Από την προσέγγιση των παραπάνω κειμένων και συνομιλιών καταλαβαίνουμε ότι είναι δύσκολο να διακρίνουμε τα όρια ανάμεσα στο γραπτό και τον προφορικό λόγο, ιδιαίτερα στα κείμενα της ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

B3

Γλωσσική ποικιλία - Μέσο και περίσταση επικοινωνίας

Κείμενο 9 [Κανονισμός σχολείου]

Κείμενο 10 [Συνθήματα σε τοίχο]

Κείμενο 11 [Κόμικς]

Quino, Μαφάλντα, αρ. 9, μτφρ. Κατερίνα Χριστοδούλου, εκδ. Παρά Πέντε, 1991

Κείμενο 12 [Μήνυμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail)]

23/11/2003

loannis@otenet.gr

Γεια σας, παιδιά!

Τυχαία και μέσα από το portal του pathfinder ανακάλυψα το site σας.

Να πω ότι έμεινα έκπληκτος; Θα είναι λίγο...

Δεν ξέρω ποιος πήρε αυτή την πρωτοβουλία, αλλά το αποτέλεσμα είναι θαυματικό!!!

Τέτοιες προσπάθειες πρέπει να βραβεύονται και ο καλός λόγος να λέγεται...

Έτσι κι εγώ, στέλνοντας αυτό το μήνυμα, θα ήθελα να σας πω τα συγχαρητήριά μου γι' αυτή σας την πρωτοβουλία και προσπάθεια.

Συνεχίστε να πλουτίζετε τις σελίδες αυτές. Αξίζει τον κόπο...

Γιάννης από Λιβαδειά Βοιωτίας

Κείμενο 13 [Μήνυμα σε κινητό τηλέφωνο]

Ακούω και μιλώ

1. Διαβάστε τα παραπάνω κείμενα που συναντάτε και στο σχολικό περιβάλλον. Σε ποιον απευθύνονται; • Ποιο μέσο-διάλυλο χρησιμοποιούν για τη μετάδοση του μηνύματος;
2. Προσέξτε πώς αλλάζει το λεξιλόγιο ανάλογα με το μέσο μετάδοσής του και τον αποδέκτη (ανακοίνωση, συνθήματα στον τοίχο, ηλεκτρονικό μήνυμα, τηλεφωνικό μήνυμα).
3. Χωριστείτε σε ζεύγη. • Το ένα μέλος κάθε ομάδας να υποδυθεί έναν αυστηρό καθηγητή που ενημερώνει τους μαθητές για τον κανονισμό του σχολείου (κείμεν. 9). Το άλλο μέλος να υποδυθεί ένα μαθητή που δίνει τις ίδιες πληροφορίες σε ένα συμμαθητή του (δραματοποίηση).

Διαβάζω και γράφω

1. Εντοπίστε διαφορές στο ύφος, στο λεξιλόγιο και στην οργάνωση ανάμεσα στο κείμενο 9 (κανονισμός σχολείου) και στο κείμενο του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (κείμεν. 12). • Στείλτε ένα ηλεκτρονικό μήνυμα σ' ένα άλλο σχολείο και γράψτε ένα κείμενο-πρόταση για έναν πιο φιλελεύθερο κανονισμό στα σχολεία.
2. Με αφορμή το γραπτό μήνυμα σε κινητό τηλέφωνο, συγκεντρώστε διάφορα γραπτά μηνύματα ή εικονομηνύματα και καταγράψτε σ' έναν πίνακα τα χαρακτηριστικά τους (πομπός, αποδέκτης, σκοπός, λεξιλόγιο κτλ.).
3. Γράψτε μία σελίδα στο ημερολόγιο του Φελίπε (κείμεν. 11) για την πρώτη του μέρα στο σχολείο μετά τη συζήτηση με τη φίλη του Μαφάλντα.
4. Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σας και τους καθηγητές της Πληροφορικής και των Καλλιτεχνικών φτιάξτε α) μία αφίσα για τη σχολική γιορτή του Πολυτεχνείου και β) μία γελοιογραφία με θετικό μήνυμα για το σχολείο.

Έμαθα ότι

- w Όταν μελετούμε τον προφορικό λόγο ή το γραπτό κείμενο, αναζητούμε:
 - ποιος μιλάει ή γράφει (**πομπός**),
 - σε ποιον μιλάει ή γράφει (**δέκτης**),
 - για ποιο σκοπό μιλάει ή γράφει (**σκοπός**),
 - ποιο θέμα, ποιες απόψεις-ιδέες (**μήνυμα**) μεταδίδει και με ποιον τρόπο.
- w Ο τρόπος που μιλάμε αλλά και αυτά που λέμε εξαρτώνται από πολλούς **παράγοντες**, όπως:
 - από τη σχέση που έχουμε με το συνομιλητή μας: αν μιλάμε με κάποιο φίλο μας, για παράδειγμα, είμαστε λιγότερο τυπικοί, ενώ όταν μιλάμε με κάποιο μεγαλύτερο που δε γνωρίζουμε καλά χρησιμοποιούμε τον πληθυντικό αριθμό.
 - από το σκοπό του λόγου ή του κειμένου.
- w Τέλος, **το μέσο-διάλυλος επικοινωνίας** επηρεάζει τη μορφή του μηνύματος (το λεξιλόγιο, το ύφος, ακόμα και την οργάνωση των προτάσεων ή της παραγράφου). Η μορφή και το ύφος του μηνύματος καθορίζονται από τις κοινωνικές μας σχέσεις και τις συνθήκες επικοινωνίας. Το επίπεδο ύφους καθορίζεται και από τη σχέση πομπού-αποδέκτη που κινείται είτε στον άξονα της εξουσίας είτε στον άξονα της ισοτιμίας/αλληλεγγύης. Μια σχέση ισοτιμίας μπορεί να είναι από πολύ οικεία έως τυπική και απρόσωπη.

Ακούω και μιλώ

1. Διαβάζοντας το κείμενο 4 του Κ. Γεωργουσόπουλου, βλέπετε ότι χωρίζεται σε δύο μέρη. Ήδη από το Δημοτικό σχολείο γνωρίζετε πώς ονομάζεται το κάθε μέρος. Πολύ σωστά! **Παράγραφος.** Η παράγραφος είναι σημαντικό στοιχείο για την οργάνωση ενός κειμένου. Όμως και η ίδια είναι ένα κείμενο με αρκετή αυτονομία. Αποτελείται από τρία μέρη (όπως και μία ολοκληρωμένη έκθεση): από τη **θεματική πρόταση** (τον πρόλογο της παραγράφου), τις **λεπτομέρειες** (το κύριο θέμα, τα στοιχεία ανάπτυξης της παραγράφου) και την **κατακλείδα** (συμπέρασμα). Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί να ανιχνεύσουμε αυτά τα στοιχεία στην πρώτη παράγραφο του κειμένου 4.
2. Μελετώντας τώρα τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου κειμένου σε σχέση με την πρώτη, παρατηρείτε κάποια σημαντική διαφορά ως προς τα τρία μέρη της παραγράφου που αναφέρθηκαν πιο πάνω;
3. Στις παραγράφους που ακολουθούν (κείμενα 14, 15) εντοπίστε τα βασικά τους στοιχεία: τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και την πρόταση-κατακλείδα (αν υπάρχει). • Προσέξτε με ποιες λέξεις ή φράσεις συνδέονται οι προτάσεις στο εσωτερικό της παραγράφου.

Κείμενο 14 [Ένα διαφορετικό παιχνίδι (;) στο θρανίο]

Ξάφνου, το πρόσωπό του φωτίστηκε: έβαλε το χέρι του στην τσέπη και τράβηξε το κουτάκι όπου κρατούσε αιχμαλωτισμένο το τριζόνι. Άνοιξε το καπάκι κι ακούμπησε το έντομο στο θρανίο του. Το τριζόνι, ενθουσιασμένο που γλίτωσε απ' τη φυλακή του, άρχισε να προχωρεί, μα ο Τομ το τσίγκλησε* με μια καρφίτσα, αναγκάζοντάς το ν' αλλάξει διεύθυνση και δείχνοντάς του ότι έπρεπε να υπακούσει. Ο Τζόε οπλίστηκε με τη σειρά του με μια καρφίτσα και βάλθηκε να βοηθάει την εκπαίδευση του φυλακισμένου. Μεμιάς, το παιχνίδι έγινε συναρπαστικό.

* **τσιγκλώ:** κεντώ, πειράζω ζώο με κάτι αιχμηρό

Μαρκ Τουαίν, *Τομ Σάγιερ*, μτφρ. Α. Φερτάκη, εκδ. Άγκυρα, 1990

Κείμενο 15 [Ο νέος ρόλος του δασκάλου]

Ο υπολογιστής σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί, βέβαια, να αντικαταστήσει το δάσκαλο και το βιβλίο. Ο δάσκαλος παίζει και πρέπει να παίζει κεντρικό ρόλο, ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες. Χρησιμοποιεί ως κύριο εργαλείο το λόγο, που κινητοποιεί τη φαντασία. Επίσης, ο ρόλος του βιβλίου είναι σημαντικός. Αποτελεί τη βάση, όπου μπορεί να ανατρέξει ο μαθητής κάθε στιγμή. Μεταφέρεται και ξεφυλλίζεται εύκολα. Όμως, πιστεύουμε ότι η χρήση ποιοτικού εκπαιδευτικού λογισμικού μπορεί να βοηθήσει το έργο του δασκάλου και να συμπληρώσει κενά στη λειτουργία του συμβατικού εντύπου-βιβλίου. Ενώ ο δάσκαλος με χρήση του λόγου κινητοποιεί τη φαντασία, το εκπαιδευτικό λογισμικό και τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας μπο-

ρούν να δράσουν συμπληρωματικά και να κινητοποιήσουν τις αισθήσεις. Επιπλέον, τα πολυμέσα σε σχέση με τα συμβατικά εποπτικά μέσα, video, audio κ.λπ., προσφέρουν κάτι περισσότερο. Ο μαθητής δεν παρακολουθεί παθητικά. Δε μετατρέπεται σε θεατή. Συμμετέχει, αυτενεργεί. Σε ένα τέτοιο μαθητοκεντρικό μαθησιακό περιβάλλον, ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει, από απλός «αναμεταδότης» γνώσεων και «αυθεντία» γίνεται συνεργάτης και σύμβουλος του μαθητή.

Η Πληροφορική στο σχολείο, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000

Διαβάζω και γράφω

1. Αναζητήστε και άλλες παραγράφους στις ενότητες των βιβλίων της Ιστορίας, της Γεωγραφίας και των Μαθηματικών που διδάσκεστε αυτή την περίοδο. • Εντοπίστε σε αυτές: τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και την κατακλείδα (αν υπάρχει).
2. Γράψτε δύο παραγράφους με βάση την παρακάτω θεματική πρόταση και την παρακάτω κατακλείδα:

Θεματική πρόταση: Οι περισσότεροι μαθητές στο Γυμνάσιο έχουν πολύ λίγο ελεύθερο χρόνο.

Λεπτομέρειες

.....

.....

.....

Κατακλείδα

Θεματική πρόταση

Λεπτομέρειες

.....

.....

.....

Κατακλείδα: Τότε κατάλαβα ότι ορισμένα παιδιά στην τάξη μου είναι φτωχά.

Κατάλαβα ότι

- w Η **παράγραφος** είναι ένα ενιαίο κείμενο, με αρχή, ανάπτυξη και τέλος. Έχει την **αυτονομία** της, αφού αναπτύσσεται μια ιδέα ή η πλευρά ενός θέματος, αλλά ταυτόχρονα συνδέεται με την επόμενη παράγραφο και όλες μαζί διαμορφώνουν ένα κείμενο.
- w Στην αρχή της παραγράφου εντοπίζουμε-γράφουμε το θέμα που αναλύεται παρακάτω σε προτάσεις.
- w Συνδέουμε τις προτάσεις στο εσωτερικό της παραγράφου με κατάλληλες **συνδετικές λέξεις** που δηλώνουν επεξήγηση, παράδειγμα, συμπέρασμα, αντίθεση κτλ.
- w Η μια παράγραφος πρέπει να ξεχωρίζει από την άλλη, γι' αυτό αφήνουμε **περιθώριο** στην αρχή κάθε παραγράφου.

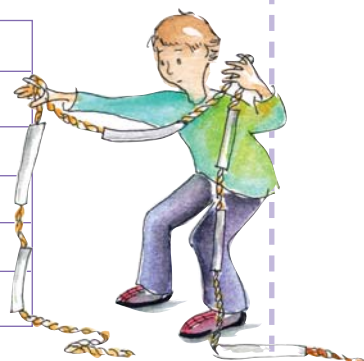
- 1** Επιλέξτε από όλα τα κείμενα της ενότητας το λεξιλόγιο που αναφέρεται στο σχολικό περιβάλλον και στη σχολική ζωή και ερμηνεύστε όσες λέξεις δε γνωρίζετε με τη χρήση ενός λεξικού.

Ουσιαστικά	Επίθετα/μετοχές	Ρήματα	Φράσεις

- 2** Εντοπίστε στα κείμενα 3, 14 και 15 τις λέξεις που χρησιμοποιούνται για τη σύνδεση των προτάσεων στο εσωτερικό των παραγράφων, γράψτε τες σ' έναν πίνακα και δίπλα σημειώστε τι δηλώνει η κάθε συνδετική λέξη.

Πίνακας συνδετικών λέξεων	
1. όμως	1. αντίθεση
2.	
3.	
4.	
5.	

- 3** Συλλέξτε από τα τέσσερα εισαγωγικά κείμενα και από τις προηγούμενες γραπτές εργασίες σας τις λέξεις που σας δυσκολεύουν ορθογραφικά στην κατάληξή τους και συνεργαστείτε με τους συμμαθητές σας και τον καθηγητή.

Τις χωρίζετε σε κατηγορίες.

Καταλήξεις ουσιαστικών	Καταλήξεις επιθέτων - επιρρημάτων	Καταλήξεις ρημάτων
προσπάθεια	προκλητικός	πλουτίζετε

Ακούω και μιλώ

1. Υποθέστε ότι μιλάτε για το σχολείο σας: α) σε μαθητές από διπλανό σχολείο, β) σε ένα σχολικό σύμβουλο που έρχεται να ενημερωθεί πώς λειτουργεί το σχολείο σας. • Χρησιμοποιήστε το κατάλληλο ύφος για κάθε περίπτωση.

Κριτήρια αυτοαξιολόγησης

Α' περίπτωση (προς μαθητές):

- αυθορμητισμός στη χρήση της γλώσσας,
- αμεσότητα-οικειότητα στο ύφος,
- επιλογή υλικού από πολλές περιοχές: χώρος του σχολείου, καθηγητές, διεύθυνση, συμμαθητές, μαθήματα, βιβλία κτλ.

Β' περίπτωση (προς σχολικό σύμβουλο):

- ύφος επίσημο,
- χρήση πιο σύνθετου λεξιλογίου,
- επιλογή υλικού από δύο πλευρές: α) θετικές πλευρές της λειτουργίας του σχολείου, β) αρνητικές πλευρές - κριτική στάση στη λειτουργία του σχολείου σας.

2. Οργανώνεται στο σχολείο σας ένας μικρός ρητορικός διαγωνισμός-συζήτηση με θέμα: «Να εκδώσουμε έντυπη ή ηλεκτρονική εφημερίδα». Παρουσιάστε τις απόψεις σας σε οργανωμένο προφορικό λόγο, με βάση το πλαίσιο που θα σας δώσει ο καθηγητής σας.

Διαβάζω και γράφω

Έχετε αρχίσει να χρησιμοποιείτε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και θέλετε να στείλετε ένα κείμενο στην ηλεκτρονική εφημερίδα του 14ου Γυμνασίου Περιστερίου. Περιγράψτε στην πρώτη παράγραφο διάφορα ευτράπελα-κωμικά επεισόδια που συμβαίνουν στο σχολείο σας και στη συνέχεια αναλύστε πώς είναι οι σχέσεις σας με τους συμμαθητές και τους καθηγητές σας.

Κριτήρια αυτοαξιολόγησης που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

- να κατανοηθεί ο σκοπός του κειμένου,
- να ληφθούν υπόψη οι αποδέκτες στους οποίους απευθύνεται,
- να αξιοποιηθεί το λεξιλόγιο που συγκεντρώθηκε προηγουμένως,
- να δοθεί έμφαση στη σύνταξη-οργάνωση της παραγράφου: θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα.

Διαθεματική εργασία

Με αφετηρία το φωτογραφικό υλικό που συγκεντρώσατε στην προηγούμενη ενότητα, φτιάξτε ένα λεύκωμα για το σχολείο σας. • Εργαστείτε σε ομάδες για να συγκεντρώσετε υλικό (κείμενα, μαρτυρίες κτλ.) για την ιστορία και τη σημερινή κατάσταση του σχολείου. • Ενδιαφέρον θα έχει οι ίδιοι οι μαθητές να ασκηθούν στην έρευνα, αναζήτηση και οργάνωση υλικού και να αποτυπώσουν με ποικίλους τρόπους (ποικίλα κείμενα, σκίτσα κτλ.) τις πρώτες εντυπώσεις τους από το σχολείο.

Χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις

1. <http://www.ypepth.gr> (Υπουργείο Παιδείας)
2. <http://www.sch.gr> (Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο)
3. <http://web.lib.auth.gr> (Βιβλιοθήκη Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης)
4. <http://www.komvos.edu.gr> (Λεξικό Ιδρύματος Μαν. Τριανταφυλλίδη)
5. <http://www.asprilexi.com> (Ασκήσεις και παιχνίδια με τη γλώσσα)

ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

Τα δύο είδη της γλωσσικής επικοινωνίας είναι και

..... λόγος

- Είναι πιο άμεσος και αυθόρμητος.
- Έχει διακοπές, επαναλήψεις, διορθώσεις.
- Εμπλουτίζεται από στοιχεία, όπως χειρονομίες, εκφράσεις προσώπου κτλ.

..... λόγος

- Υπάρχει χρόνος να προετοιμαστεί προσεκτικά, να οργανωθεί και να διορθωθεί.
- Χρησιμοποιείται συνήθως όταν πομπός και δέκτης βρίσκονται μακριά ο ένας από τον άλλο.

Χαρακτηριστικό της παραγράφου είναι ότι αποτελεί κείμενο ενιαίο και σχετικά, αλλά ταυτόχρονα με τις προηγούμενες και τις επόμενες παραγράφους.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Προσέχουν το χρόνο, εργάζονται σκληρά, μεροληπτικά, ανέμελα στα άλλα, παλιά, συχνά τρέψις έχει δεν μπορούσα να απαντήσω σε κάποια ερώτηση, έμιατα αρμόδιους να λέω «θα το κοιτάξω και θα σου απαντήσω αύριο, δεν το έβγαζα, δεν το έχω αναγει, δε χρειάζεται να το τιαρο να το αναζητήσω» κτλ., αλλά ο παλιός κώλυ χρόνο εκεί. Προσεχάμενος λόγος να ελέγξουν από το σφύρο, έβρισκε πως είναι, επειδή υπήρχε πραγματική ανάγκη, σχεδόν ολόκληρος και συχνά προσπαθούσε να βάλει σε δύσκολη θέση τους δασκάλους μου θέτοντας επίθετους ερωτήσεις, φέρνοντας, όταν πιο έγινε ένα δασκάλας, ότι θα βρισκόταν κάποια ζώονα να μου υπακούσει της προηγούμενης.

Ήταν παλιό στην κλάση, όταν τραβήχτηκε, θεωρητικά, αυτή η φωτογραφία. Είχε γίνει αρκετά δύσκολη ως ένταση και αρμόδιος παλιός να μιλάει επιθυμώμενος μόνον να πάρει η μάθη τους. Ο λόγος, δασκάλας βίβλος με γυναικία τόσο εμφανής αρρακτοραση να καταβλήσει να ψυχολογεί το κοινό με τέτοιον τρόπο. Αυτό το στοιχείο καταδικαστικό στις εμπειρίες της εμφάνισης το παλιό, αλλά όχι παλιό, από προσέχοντες να διατηρήνται γυναικία τη εργασία στα χρόνια του παλιού, τη θεωρούν πολύ σφύρη για το λάθος γράφη, φασόντα ενόψει της με τη μομφή της φασόντας, το εργαζομένου μονάκι θετικό στο μακρό δοξίδια, του αρρακτού της χέρου.

Μόλις κλείσει το δεκατέσσερα, η μάθη θα τον εμνήσει πριν πρώτα και θα τον περάσει στην απάντησή του παπαρού Ουγκουόζο. Ο παπαρός κλάει πάνω από τις πέτρας και τους αγαθόθετους, Παιδιά το πάλι, και πιο πέρα βίβλος τον κλάει να αναρωτιέται πάνω από το σφύρο της πόλης και ανέμελα τον βίβλος του απαντών τρέλαν. Στο μεταξύ τους φασόντα η μάθη δεν λέει τίποτα. Στο τέλος, σφασόντα, αρρακτός τον από το χέρ, κάτω από ένα μεγάλο δέντρο που ανέμελα δεν έχει δε ποτε και λέει: «Φου μπάλα...» Η φωνή της κλάει φασόντα. Ο φασόντα δεν βίβλος να τραπεί να απαντήσει ή να φωνάζει κάποιον που είναι απάν, μια σφύρη στη γλώσσα της, «Φουμπαλά». - Φασόντα τον από με τη φωνή της και φασόντα γλώσσά από το δέντρο.

Παράγραφοι

Κάθε παράγραφος πρέπει να ξεχωρίζει από την άλλη. Γι' αυτό